

Forskning och utvecklings vetenskapliga team

Bakgrunden till det vetenskapliga teamet är en önskan om att systematiskt kartlägga och undersöka praktikens frågor, där beprövad erfarenhet och vetenskapliga metoder möts och utvecklar varandra. De frågor som teamet tar sig an grundar sig i Utbildningsförvaltningens identifierade behov.

Det vetenskapliga teamet stöttar sig mot både den vetenskapliga grunden och den beprövade erfarenheten. Det innebär att det vetenskapliga teamet arbetar nära lärare, pedagoger, rektorer/enhetschefer och verksamhetschefer i verksamhetsutvecklande frågor. Det vetenskapliga teamet behandlar praktknära frågor i Utbildningsförvaltningens olika enheter genom att exempelvis verka som processtöd, handleda samt driva forskningscirkel och fortbildning.

Det vetenskapliga teamet ingår i Utbildningsförvaltningens stöd och utvecklings verksamhet, SoU. Det är genom Forskning och utvecklings, FoU, som teamet verkar. Utbildningsförvaltningens ledning tar beslut i frågor gällande övergripande planering av arbetsområden och aktiviteter. Teamet ingår i samverkansstrukturer gentemot lärosäten, främst Uppsala universitet, inom ramen för ULF (Utbildning, Lärande, Forskning) och FoSam (Forum för Samverkan). I teamet ingår Kashma Izat från förskolan, Sara Granholm från grundskolan, Lotta Lundell från fritidshemmet, Hanna Karlsson från gymnasieskolan, Anita Varga från Komvux och SFI samt Laila Riesten och Anna Wallin. Laila Riesten är kommundoktorand. Anna Wallin är lektor och leder teamet. Anna Wallin är en del av RUF, ULF-regional forskning.

Syfte

Det vetenskapliga teamets främsta syfte handlar om att arbeta med praktknära frågor ur ett vetenskapligt perspektiv, att se bortom det förgivettagna för att på olika sätt stärka professionen och utveckla praktiken. Elevens utvecklande av kunskaper och förmågor, välmående och delaktighet är avgörande för förvaltningens samtliga verksamheter.

Projektplan (uppdaterad 231005)

För att möjliggöra möte mellan teori och praktik har det vetenskapliga teamet som uppgift att sprida och skapa arenor där beprövad erfarenhet och vetenskaplighet möts och utvecklar varandra. Dessa arenor skapas med hjälp av olika insatser, så som konferenser, seminarium och projekt. Insatserna är både övergripande och mer riktade. Projektplanen är ett planering för teamets tänkta insatser och är ett levande dokument, som utvärderas och revideras kontinuerligt.

Övergripande insatser

Samordning av utbildning och utveckling

Ansvarig: Vetenskapliga teamet under ledning av Anna Wallin och Mari Pettersson

Inom utbildningsförvaltningen pågår utvecklingsarbeten, både på central nivå och på enhetsnivå. Dessa utbildningssatsningar och utvecklingsarbeten sammanställs i gemensamt dokument. De fokusområden som enheter arbetar med synliggörs. Detta arbete förs i nära kommunikation med rektorerna på de olika enheterna.

Syfte och mål med insatsen

Det övergripande syftet är att bidra med kännedom om enheters och verksamheters utbildningssatsningar. Detta för sammanställa och synliggöra de insatser som pågår, för att i nästa led kunna möjliggöra för samarbeten på olika sätt. Insatsen mäts genom att sammanställa pågående och genomförda projekt i ett dokument.

Synliggörande av pedagogiska initiativ

Ansvarig: Vetenskapliga teamet under ledning av Sara Granholm och Anna Wallin

För att synliggöra och möjliggöra för möten mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund kommunicerar det vetenskapliga teamet förvaltningens arbeten på lättillgängliga sätt. Det kan vara reportage från skolor, förskolor, fritidshem men även information om aktiviteter, föreläsningar och konferenser som FoU är involverade i lyfts. Insatsen handlar om att synliggöra, sprida kunskap och erfarenheter inom didaktik och pedagogik inom utbildningsförvaltningen.

Syfte och mål med insatsen

Insatsen syftar främst till att kommunicera med pedagoger och lärare i Enköpings kommun. Insatsen innebär exempelvis om att dela inlägg som gör Enköpings kommun och vår förvaltning attraktiv. Målet är att synliggöra pedagogiska initiativ, att uppmärksamma utbildningar, föreläsningar och projekt liksom kommunens utbildningsverksamhet i lättillgängliga forum, exempelvis sociala medier, ”Pedagog Enköping” och ”Kom in”.

Utvidgade förstelärarkonferenser

Ansvarig: Vetenskapliga teamet under ledning av Anna Wallin

FoU har arrangerat förstelärarkonferenser sedan 2017. Dessa har under de senare åren främst kommit att rama in mellanledarens uppdrag samt verksamhetsnära och praktikutvecklande forskning. Konferenserna har riktat sig till förstelärare. Sedan Höstterminen 2023 har dessa konferenser utvidgas till att även inkludera förskollärare och lärare i fritidshem med utvecklingsansvar, utvidgad förstelärarkonferens. Här erbjuds en konferens per termin. Fokus under läsåret 23/24 är konkret arbete med praktiska forskning. FoSam arrangerar två digitala konferenser per termin. Dessa förmedlas av vetenskapliga teamet. Gemensam sammankomst för de digitala konferenserna erbjuds av teamet i utbildningsförvaltningens lokaler. Dessa konferenser riktar sig till karriärlärare och förskollärare/lärare med utvecklingsansvar.

Syfte och mål med insatsen

Syftet med insatsen är att fånga in praktikens frågor och att sprida resultat samt erfarenheter av praktiktäna forskning. Målet relateras till forskningslitteracitet, att skapa arenor där praktiktäna forskning problematiseras. Insatsen mäts genom att konferenserna genomförs, dokumenteras och följs upp.

Spridning av forskningsresultat: Fokus forskning

Ansvarig: Vetenskapliga teamet under ledning av Anna Wallin

FoU ansvarar för ett antal forskningscirkel och forskningsprojekt. Exempelvis har en studie, under ledning av Hassan Shariif genomförts med fokus på likvärdighet och (skol)segregation. Vidare pågår en studie om begreppet utbildningsomsorg i fritidshem, under ledning av Anna Wallin, med förväntat avslut årsskiftet 23/24. Under vårterminen 2024 inbjuds till en presentation av forskningen "Utbildningsomsorg". Presentation om forskningen som genomfördes och behandlade likvärdighet görs i ett senare skede, då uppföljningen av den forskningscirkeln startas upp.

Syfte och mål med insatsen

Insatsen syftar till att tillgängliggöra de forskningsresultat till som producerats inom utbildningsförvaltningen i Enköping. Målet med insatsen är att synliggöra lyfta fram konkreta forskningsprojekt för att beskriva hur beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund kan påverka och influera varandra. Insatsen mäts på så sätt att den forskning som genomförs i kommunen dokumenteras och sprids i form av artiklar, rapporter, presentationer och seminarier, "Fokus forskning". Insatsen riktar sig till samtliga medarbetare i utbildningsförvaltningen.

Riktade insatser

Nätverksträffar förskolan

Ansvarig: Kashma Izat och Anna Wallin

Under läsåren 2022/23 har utbildningsförvaltningen erbjudit förskollärare att delta i en uppdragsutbildning gällande *undervisning* i förskolan under ledning av Uppsala universitet. Denna fortbildningsinsats följs upp med nätverksträffar där diskussioner runt begreppet utbildning i förskolan fördjupas.

Syfte och mål med insatsen

Det övergripande syftet för nätverksträffarna är att bidra med kunskap om begreppet *undervisning* i förskolan, vad det kan vara och bli. Både vad det gäller den planerade och den situationsanpassade undervisningen. Mer precist kommer det vardagliga pedagogiska arbetet, liksom den mer planerade undervisningen vara i fokus för åskådliggörande av undervisningshandlingar samt handlingars kraft i förhållande till utveckling och lärande. Som exempel på situationsanpassad undervisning kan matsituationer och hygienrutiner nämnas. Den situationsanpassade undervisningen liksom den planerade undervisningen problematiseras. Hur uppfattar och beskriver förskollärare undervisningspraktiken i förskolan? Målet med insatsen är att utveckla praxis i relation till undervisning i förskolan. Insatsen utvärderas genom att ett antal nätverksträffar med *case* om undervisningshandlingar i förskolan erbjuds. Deltagarna skriver reflektioner. Insatsen startar tidig vårtermin 2024. Två tillfällen erbjuds.

Spridning av forskningsprojekt Utbildningsomsorg i fritidshem, *educare*

Ansvarig: Lotta Lundell och Anna Wallin

Under läsåret 22/23 genomförs en forskningscirkel där begreppet *utbildningsomsorg* identifierades och undersöktes. Forskningen genomfördes i samverkan med Stockholms universitet. Spridningen av resultatet samt uppföljning av satsningen görs genom att fall (case), som belyser begreppet, erbjuds ett en arbetsgrupp på en enhet. Med hjälp av dessa praktiktäna fall kan begreppet utbildningsomsorg diskuteras och problematiseras i relation till konkreta situationer i praktiken, där lärare och pedagogers handlingar står i fokus. Fallen är utarbetade av deltagare i cirkeln i samverkan med studenter vid Stockholms universitet.

Syfte och mål med insatsen

Det övergripande syftet är att synliggöra och problematisera det sammanbundna uppdraget, undervisning och omsorg i fritidshemmet med hjälp av begreppet utbildningsomsorg. Målet med insatsen är att utveckla praxis med hjälp av begreppet utbildningsomsorg i relation till undervisnings- och omsorgsuppdraget i fritidshem. Insatsen utvärderas genom att en enhet erbjuds bearbetande av begreppet genom fall- diskussioner. Deltagare reflekterar över, och relaterar begreppet till den egna praktiken. Eventuellt kan fall-diskussionerna komma att erbjudas på fler enheter.

Studenters självständiga arbete, SJAS & partnerskoleverksamhet

Ansvarig: Hanna Karlsson

Det finns en uttalad målsättning att lärarstudenter i högre grad ska välja att formulera praktiktäna frågeställningar i sina självständiga arbeten. På Uppsala universitet bedrivs sedan några år tillbaka ett arbete som går under benämningen SJAS (Självständiga arbeten i skolan). Ansvariga är Erik Falk och Stellan Sundh. Erfarenheten visar att arbetena blir bättre och det finns också en möjlighet för praktiken att dra nytta av resultaten. Ytterligare en vinst är att praktik och universitet får fler beröringspunkter. Utmaningen med SJAS är dels att få ett större antal studenter att välja att skriva praktiktäna, dels att resultaten inte kommer skolorna till godo i tillräckligt stor utsträckning. Exempelvis för ämneslärares del, avslutas kursen direkt efter opponeringen, varför det hittills inte har funnits utrymme för dem att komma ut till skolorna och delge resultaten.

Syfte och mål med insatsen

Syftet med insatsen är att finna nya vägar att delge gymnasieskolan de resultat som framkommer i lärarstudenters självständiga arbeten. Kan lärarstudenterna på något sätt presentera sina arbeten för berörda personalgrupper? Vilka andra möjligheter till förmedling finns? Kan arbetena väcka tankar som kan leda till skolutveckling? Målet handlar således om att studenternas självständiga arbeten till större del kan komma lärare och annan skolpersonal till del, exempelvis att studenternas självständiga arbeten ska integreras i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Systematiskt arbete med undervisningsutmaningar på gymnasiet

Ansvarig: Hanna Karlsson och Anna Wallin

Lärare i gymnasiet erbjuds att arbeta med undervisningsutmaningar utifrån ett kartläggningsverktyg. Verktyget är utarbetat av professor, lektor och doktorander på Stockholms universitet. I samarbetet har Ann-sofi Jägerskog, lektor på SU med erfarenhet från undervisning i gymnasiet, erbjudit sig att komma till Wgy för att beskriva arbetet och hur

det skulle kunna fungera på gymnasiet. Kommunikation förs med Wgy om detta. Här är vi bara i ett planeringsstadium.

Syfte och mål med insatsen

Syftet med insatsen är att systematiskt studera den egna undervisningen för att identifiera undervisningsutmaningar och därefter arbeta utifrån dem. Insatsen riktar sig till svenskundervisning i första hand.

Forskningsprojekt, Samverkande undervisning i matematik

Ansvarig: Anna Wallin och Anita Varga

I matematikdidaktiska studier har det visat sig att flerspråkiga elever gagnas av att använda fler resurser i matematisk interaktion. Med resurser menas såväl språkliga och kroppsliga uttryck som materiellt engagemang. Genom att elever möjliggörs att nyttja fler resurser när de löser matematikuppgifter kan kroppsliga, materiella och språkliga tillgångar berika och stötta elevens kunskapsutveckling. Genom att elever tillsammans med olika lärarprofessioner, så som klasslärare, modersmåls lärare och fritidshemspersonal och speciallärare, deltar i matematikundervisningen kan broar komma att byggas mellan kunskap, kultur, förmågor och språk. Metoden är en beprövad erfarenhet på enheten. Här har man arbetat med metoden sedan 2016 och utvecklat den allteftersom. Under läsåret 23/24 adderas ett forskningsraster till undervisningsmetoden, samverkande undervisning. I det eventuella forskningsprojektet samverkar enheten med forskare på Uppsala universitet samt RUF, ULF- regional forskning. Anita Vargas uppdrag i detta forskningsprojekt handlar främst om att rama in språkliga resurser i forskningsprojektet, exempelvis att delta i analys med fokus på flerspråkighet. Forskningen etikprövas.

Syfte och mål med insatsen

Syftet med forskningsprojektet är att studera undervisningsmetoden, samverkande undervisning i matematik. Kan metoden utveckla elevers kunskaper i matematik? Hur möjliggörs elever att nyttja resurser i interaktion? Hur uppfattar elever och lärare metoden? Begränsningar och möjligheter. Målet med insatsen handlar om att öka lågstadieelevers matematikkunskaper och måluppfyllelse i matematik, samt vilja och våga delta i matematisk interaktion. Forskningsprojektet resulterar i rapport, vetenskaplig artikel/artiklar samt presentationer. Vetenskapsrådets etiska principer följs.

Kartlägningsredskap för att identifiera undervisningsutmaningar

Ansvarig: Anna Wallin och Sara Granholm

Under läsåret 2023/24 deltar Anna Wallin, lektor på FoU, och Anna Fenlachihi, rektor på Fjärdhundraskolan, i en workshop-serie kring att identifiera utmaningar i matematikundervisningen. Med hjälp av professors handledning arbetar lektor och rektor tillsammans med lärare på skolan för att identifiera och problematisera undervisningsutmaningar i matematik på enheten. Systematiskt kartläggs och analyseras undervisningen, där utmaningar och hanterbara områden diskuteras. I analysarbetet deltar Sara Granholm med fokus på kunskapskrav i årskurs sex. Eventuellt kan insatsen komma att resultera i ett forskningsprojekt.

Syfte och mål med insatsen

Det övergripande syftet med insatsen är att, utifrån kartlägningsverktyget för undervisningsutmaningar, analysera matematikundervisningen på enheten. Mer precist ska

insatsen resultera i inramning av undervisningsutmaningar i matematik, åtgärder och exempel på undervisning i ämnet som ger goda resultat. Insatsen handlar om att synliggöra matematikundervisningen och problematisera förgivettaganden i relation till ämnet, undervisningen och kontextuella förutsättningar. Målet med insatsen är att öka elevernas kunskaper i matematik och höja måluppfyllelsen, samtliga stadium på enheten. Insatsen handlar också om att utveckla kunskaper om verktyget. Insatsen mäts genom deltagande i workshop-serie, identifiering och analys av undervisningsutmaningar med hjälp av kartläggningmaterialet samt dokumentation av arbetet på enheten. Eventuellt leder denna första del till ett forskningssamarbete som behöver etikprövas.

Matematik gymnasiet 2.0

Ansvarig: Laila Riesten

Syfte och mål med insatsen

Forskningsprojekt, med utgångspunkt i tidigare studie om likvärdighet och (skol)segregation

Ansvarig: Laila Riesten

Som resultat av den forskningscirkel som beskrivs ovan genomförs en fördjupande fallstudie med planering under nästkommande läsår. 2021–2011 genomfördes en forskningscirkel, med deltagare från utbildningsförvaltningen och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i samverkan med Uppsala universitet (FoSam). Som en slutsats av studien föreslogs en fördjupande fallstudie som fokuserar på en grupp om 12% av kommunens elever som saknar behörighet till gymnasiet. Fallstudien ska ta ett gemensamt tag om dessa 12% genom att, med utgångspunkt i fenomenen likvärdighet och segregation, närmare undersöka mekanismerna bakom gruppens obehörighet till gymnasiet. Detta projekt påbörjas efter etikprövning är genomförd och godkänd.

Syfte och mål med insatsen

Studien syftar till att skapa kunskap om de mekanismer som kan hindra/försvåra för elever att få behörighet till gymnasiet. Dessa kunskaper kan vidare ”klä” det omfattande statistiska underlag som finns både på kommunal och nationell nivå när det gäller elever som saknar gymnasiebehörighet, genom att utgå från barn- och ungas egna perspektiv på sin skolsituation i relation till likvärdighet och segregation. På ett övergripande plan syftar denna forskning till att bidra och problematisera förutsättningar för att alla barn och elever ska lyckas i förskola respektive grundskola och därigenom nå gymnasiebehörighet. En förhoppning är att denna studie ska möjliggöra att ”rätt” åtgärd sätts in för ”rätt” grupp och på så vis förbättra det förebyggande arbetet med likvärdighet och segregation, grundad i vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet.